

Stágel Imréné

Az áruátvételnél, raktározásnál leggyakrabban használt eszközök, gépek

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

A beszerzés és az értékesítés előkészítése, megszervezése

A követelménymodul száma: 0067-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-017-50

MUNKKANYAG

AZ ÁRUÁTVÉTELNÉL, RAKTÁROZÁSNÁL HASZNÁLT ESZKÖZÖK, GÉPEK

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Áruforgalmi ügyintézőként az Ön feladata, hogy kezelje és nyomon kövesse, eljuttassa a vállalat megfelelő részlegéhez, munkatársaihoz a beszerzéshez kapcsolódó dokumentumokat: az ajánlatokat, az ajánlatok alapján küldött megrendeléseket, a megrendelések visszaigazolását, majd a szállítóleveleket és számlákat.

Munkahelyi vezetője megbízta annak rendszeres ellenőrzésével is, hogy minden feltétel rendelkezésre áll-e a szállítmányok fogadásához és átvételéhez. Az eltelt időszakban ugyanis számos szállító partner kifogásolta, hogy lassan és nehézkesen történt vállalatuk két-három üzletében az áruk átvétele, emiatt nem tudták tartani a túrajárat keretében tervezett időpontokat.

Milyen okai lehettek annak, hogy a szállítókat megvárakoztatták? Hogyan lehet ezt elkerülni?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Ahhoz, hogy a beérkező szállítmányok fogadása és átvétele zökkenőmentes legyen, és ne kelljen megvárakoztatni a szállítót, fel kell készülni erre a feladatra.

Tudni kell, hogy várhatóan mikor érkezik meg a szállítmány, milyen áruféleségeket milyen mennyiségben tartalmaz, és milyen szállítói csomagolásban. Ettől függően kell az áruátvételi helyiséget vagy területet szabaddá tenni, és a megfelelő eszközökkel, gépekkel ellátni. A szállító megvárakoztatását okozhatja, ha nincs szabad terület az áru lerakására, vagy nincsenek kéznél az áruk mennyiségi és minőségi ellenőrzéséhez szükséges gépek, eszközök.

Ellenőrizni kell az eszközök, gépek működőképességét, használhatóságát, és meg kell győződni arról, hogy az átvételi feladattal megbízott munkatársak ismerik-e azok szakszerű és biztonságos használatának szabályait.

Természetesen ugyanezeket a feladatokat kell ellátni akkor is, amikor az Ön cége a szállító, és saját telephelyükön adják át a megrendelő számára a termékeket. Az áruk átadására történő felkészülés során is gondoskodni kell a helyről, eszközökről és személyi feltételekről.

Milyen eszközöket használnak a kereskedelmi egységekben az áruk átvételéhez, a szállító járműről történő lerakodáskor és a raktári elhelyezéskor?

- Az egységcsomagok felbontásához szükséges eszközöket,
- a mennyiség és minőség ellenőrzéséhez szükséges eszközöket,
- a készletnyilvántartásba vételhez szükséges eszközöket,
- a beérkező áruk mozgatásához szükséges eszközöket.

AZ EGYSÉGCSOMAGOK FELBONTÁSÁHOZ HASZNÁLHATÓ ESZKÖZÖK, HASZNÁLATUK ALAPVETŐ SZABÁLYAI

A termékek többnyire szállítói vagy gyűjtőcsomagolásban érkeznek.

A szállítói csomagolás megkönnyíti a termékek szállítását, mozgatását azzal, hogy egységcsomagokba rendezi az árukat – ilyen például a konténer, a láda, a rekesz, a kartondoboz. A gyűjtőcsomagolás is egységbe foglalja a fogyasztói csomagolásban lévő termékeket – összefogja például a palackokat, dobozokat fóliával, kartontálcán vagy kartondobozban.

A gyűjtőcsomagolásokban érkező áruk megszámlálásához vagy minőségének ellenőrzéséhez, a kiskereskedelmi egységekben az eladótéri kihelyezéshez általában fel kell bontani az egységcsomagokat.

A gyűjtőcsomagok felbontásához jellemzően használt eszközök: kés, olló, szike, pántszalag vágó kés.

Ezeknek a göngyölegbontó eszközöknek az áruátvételi helyiségben mindig rendelkezésre kell állniuk. Rendszeresen ellenőrizni kell állapotukat, és figyelni kell arra, betartják-e az áruátvételt lebonyolító munkatársak ezen eszközök tárolásának és használatának szabályait. A legfontosabb szabályok:

- Csak ütközővel ellátott kést szabad használni!
- A vágóeszközöket tokba helyezve, illetve a kijelölt helyen szabad tárolni!
- A vágóeszközöket zsebben tárolni tilos!
- A pántszalagot mindig 45°-os szögben történő húzással kell elvágni!
- A behúzható pengéjű vágókést behúzott, rögzített pengével kell tárolni!
- Csak ép eszközt szabad használni!
- Kés, olló, szike átadásánál mindig annak nyelét kell nyújtani az átvevőnek!

Pántszalagvágó kés

A MENNYISÉG ÉS MINŐSÉG ELLENŐRZÉSÉHEZ HASZNÁLHATÓ ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, HASZNÁLATUK ALAPVETŐ SZABÁLYAI

A termékek beérkezése előtt az átvételéhez szükséges mérőeszközöket is elő kell készíteni. A tömeg mérése különböző típusú mérlegekkel, a hosszúság megállapítása mérőrudakkal, mérőszalagokkal történik.

AZ ÁRUK MENNYISÉGÉNEK ELLENŐRZÉSÉRE ALKALMAS ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, HASZNÁLATA

A mérő-, és számlálóeszközök előkészítésének mozzanatai:

- szemrevételezésük, hibák, sérülések keresése,
- hitelességük ellenőrzése,
- használhatóságuk, működőképességük ellenőrzése,
- tisztaságuk ellenőrzése, esetleg tisztításuk elvégzése,
- az észlelt hibák, hiányosságok jelentése a felelős vezetőnek.

Az áruk átvételénél az alábbi mérlegeket használják:

- padlómérleg,
- mobil mérleg,
- tolósúlyos mérleg (mázs), körszámlapos mérleg, raktári digitális mérleg.

A **padlómérleg** teherlapja a padozat szintjébe van lesüllyesztve, ez lehetővé teszi a gördített rakomány bruttó mérlegelését. Akár a szállító járművel együtt is mérhető a rakomány súlya. Ehhez a mért súlyból le kell vonni a göngyöleg és az áruszállító kocsi súlyát, és így megkapjuk a rakomány nettó súlyát.

A **mobilmérleg** az áru egyidejű mozgatására és mérésére alkalmas. Használatával csökken az árumozgatások száma, az árusérülések veszélye, és gyorsul az áruátvételi munka. Nagy mennyiségű, raklapon, egység rakományban érkezett termékek mérésénél, mozgatásánál alkalmazzák.

Az áruátvételnél többnyire **tolósúlyos, körszámlapos vagy digitális mérlegeket** használnak. Egyes típusai nemcsak mérésre, hanem számlálásra is alkalmasak. Ez esetben a mérleg egyetlen termék súlyának megadásával kiszámolja, hogy a lemért mennyiségben hány darab termék van.

A mérlegek előkészítésénél, használatánál az alábbi szabályokra kell ügyelni:

Csak hitelesített mérleget használhatunk!

A hitelesítés alapja egy követelményrendszer. A legfontosabb követelmény, hogy a mért érték a mérési hibahatáron belül legyen. A sikeres hitelesítést a mérésügyi szerv mértékHITELESÍTŐJE által felhelyezett, hitelesítést tanúsító jel igazolja a hitelesítési bizonyítványban megadott ideig, ha a hitelesítés során felhelyezett lezáró bélyegek is sértetlenek. A tanúsító jel leírását a mérésügyi törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) kormányrendelet 3. sz. melléklete tartalmazza. A mérleget újra kell hitelesíttetni, ha hitelesítés érvényessége lejárt, vagy ha a mérleget javították, vagy a lezáró bélyegzések megsérültek. A kötelezően hitelesítendő eszközök felsorolását és a hitelesítési engedély lejáratát idejét a fenti kormányrendelet 2. sz. melléklete tartalmazza.

Tárázni kell mérés előtt!

A tárázás arra szolgál, hogy a mérlegre helyezett áru nettó súlyát mutassa méréskor a mérleg. Ehhez le kell mérni, és be kell állítani a csomagolóeszköz súlyát, majd ezt követően gombbal, tárcsával, egyéb – a mérleg jellegétől függő módon – „nullázni” kell a mérleget. A tárázást követően a mérleg által mutatott érték a nettó súly lesz.

A mérleg teherbírását ellenőrizni kell! Tilos a mérleget a megengedett súlyhatáron túl terhelni!

A mérleg terhelhetősége: az a legnagyobb tömeg, amely a mérleg károsodása nélkül megmérhető. Ezt gyárilag határozzák meg, és legtöbbször a mérlegen (mérlegkarba ütve) jelölik.

A mérlegnek mindig tisztának kell lennie!

A mérlegen lerakódott szennyeződésektől károsodhat az áru. Egyes élelmiszereknél higiéniai okokból is ügyelni kell arra, hogy mindig tiszta felületre helyezzük azokat.

A vízszintezést ellenőrizni kell!

Ennek ellenőrzéséhez a legtöbb mérlegnél meg kell nézni, hogy a levegő buborék a vízszintjelző közepén van-e. A beállításhoz általában a beszabályozó lábakat használhatjuk. Ha a vízszintezés nem megfelelő, akkor a mérleg pontatlanul mérhet.

Mérés után a mérleget tehermentesíteni kell (le kell venni a mért szállítmányt)! A mérlegen tartósan terhet tartani nem szabad!

Mérleget csak mérésre szabad használni! (Tilos rajta írni, csomagolni!)

Az árut tilos a mérlegre rádobni!

A mérleget szabályosan, szilárd felületen kell felállítani!

AZ ÁRUK MINŐSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSÉRE ALKALMAS ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, HASZNÁLATA

Az áruk minőségének ellenőrzése általában szemrevételezéssel, érzékszervi vizsgálattal történik. Ez azt jelenti, hogy az anyag tapintásából, egyes élelmiszerek megkóstolásából vagy megszagolásából következtet az áruátvevő a termék minőségére. Néhány termék esetében az érzékszervi vizsgálat mellett a minőség ellenőrzéséhez egyszerű eszközöket is felhasználnak. Ilyen például a hűtött és fagyasztott áruk esetében a hőmérséklet ellenőrzésére szolgáló **hőmérő**.

E termékeknél meg kell ugyanis mérni a szállító jármű és a termékek hőfokát, amit a számlára vagy szállítólevélre rá kell írni! (Például a tej, tejtermékek esetén max. 7 oC, a baromfiús esetén max. 4 oC, tőkehús esetén max. 7 oC, gyorsfagyasztott termékek esetén max. -18 oC, hentesáru, hidegkonyhai termékek esetén max. 5 oC lehet a megengedett hőmérséklet.)

A hőmérsékletmérő eszközökkel szemben támasztott követelmények:

- Pontosságuk a -20°C és +30°C közötti tartományban +0,5°C legyen!
- Pontosságukat rendszeres időközönként ellenőrizni kell!
- Legyen érvényes, kalibrálásról vagy hitelesítésről szóló igazolásuk!
- Érzékelő részük (szonda) könnyen tisztítható legyen!
- Érzékelő részük úgy legyen kialakítva, hogy jó hőmérsékleti érintkezést biztosítson a termékkel!
- Elektromos részük a páralecsapódástól védve legyen!

A KÉSZLETNYILVÁNTARTÁSBA VÉTELHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, HASZNÁLATUK ALAPVETŐ SZABÁLYAI

Azokban az üzletekben, ahol központi számítógépes készletnyilvántartást vezetnek, az áru beérkezésekor vonalkód-leolvasó segítségével gyorsan, az átvett áru több jellemzőjét azonosítva vételezhetik be a termékeket.

Első lépésben leolvassuk a vonalkódot, majd beütjük a mennyiséget, és az Enter billentyűvel rögzítjük az adatokat. A számítógéphez csatlakoztatva kilistázhatjuk a bevételezett termékeket. A listát összehasonlítjuk a szállítási okmányok adataival.

A BEÉRKEZETT ÁRUK MOZGATÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ELŐKÉSZÍTÉSE, HASZNÁLATUK ALAPVETŐ SZABÁLYAI

A szállítmány lerakodása, tárolási helyre történő eljuttatása történhet emberi erővel, segédeszközök nélkül, vagy különböző árumozgató eszközökkel. Súlyos következménye lehet annak, ha az árátvétellel vagy árumozgatással megbízott dolgozók nem tartják be az árumozgatás, raktározás során a balesetvédelmi szabályokat és az árumozgatáshoz igénybe vett eszközök használatára vonatkozó előírásokat.

Alapvető munkavédelmi szabályok az árumozgatásnál:

- Ékszerek használata tilos (gyűrű, karkötő, nyaklánc, egyéb ékszer)!
- Mobiltelefont, zenelejátszót nyakba akasztva használni tilos!
- Lógó ujjú ruházat, kigombolt munkaruha használata tilos!
- Zárt, lapos lábbelit kell viselni!
- Csak szemmagasságig érő terhet szabad vinni!

A kézi árumozgató eszközök használatának szabályai

A vízszintes árumozgatásra alkalmasak a gördülő keretek, rolli kocsik, a kézikocsik és a targoncák.

A **kerekes, guruló standokat** csak a megengedett súlyhatárig szabad terhelni áruval, tilos szabadon útvjukra engedni, elgurítani ezeket az eszközöket.

A **rolli kocsik** terhelhetősége: 500 kg, a köztes lap terhelhetősége: 150 kg.

A rolli kocsikon érkező áruk átvételénél követendő szabályok:

- Átvételkor meg kell győződni arról, hogy a kocsi kerekei épek és jól működnek! Ha ez nem így van, akkor a kocsit meg kell jelölni, és fokozott figyelemmel kell bánni vele!
- Sérült kerekű kocsival tilos az árumozgatás, ilyen kocsiról az árut azonnal le kell szedni!
- A gépkocsiról történő levétel után a kocsin lévő rakományt meg kell vizsgálni, hogy a rajta lévő rakomány függőlegesen, illetve stabilan áll-e?
- A rakomány elcsúszása esetén, ami a kocsi feldőlését okozhatja, az árut azonnal le kell szedni!
- A szállítás során az áru rögzítésére használt fóliát és zsákokat óvatosan kell eltávolítani! Azt erősen rángatni, húzni tilos! A fólia illetve zsák eltávolítása után ugyanis a rakomány stabilitása megváltozhat.
- A kocsit húzni szigorúan tilos!
- A kocsit csípő- és derékmagasság között kell tolni!
- Kocsi mozgatásakor a dolgozónak zárt cipőt kell viselnie.
- A kocsi lepakolása mindig fentről történjen. Akkor sem szabad az árut középről kezdve leszedni, ha a kocsin választó lap van, mert ha a kocsi alja könnyebb, mint a teteje, akkor könnyen kibillen az egyensúlyából, borulékonyá válik.

A **kétkerekű kézikocsi** használatának szabályai:

- A nagy tömegű vagy veszélyes szállítmányt a kézikocsik keretéhez kell erősíteni!
- A nehezebb, nagyobb darabok kerüljenek alulra!
- A kézikocsit az erre kialakított kézi fogantyúnál kell fogni!
- Rámpán lefelé közlekedéskor a kézikocsinak mindig a kocsit mozgató személy előtt kell lennie!
- Mindig a haladási irány felé kell néznie a kocsit mozgató személynek!

A **négykerekű kézikocsi** használatának szabályai:

- A szállított árukat a rakterületen úgy kell elhelyezni, hogy ne csússzanak el, ne essenek le!
- A kézikocsit csak tolni szabad!
- Bármely kézikocsin személy szállítása TILOS!

A kézi hidraulikus emelő ("béka") használatának szabályai:

- Csak raklapon érkezett egységmozgásra alkalmas!
- A hidraulikus emelőt (békát) csak húzva szabad mozgatni!
- Csak ép és hibátlan raklap és gép használható!
- Egyszerre csak 1 db raklap emelhető és húzható!
- Be kell tartani az emelő maximális teherbíró képességét!

A homlok emelővillás targonca használatára vonatkozó szabályok:

- A targoncát csak olyan személy vezetheti, akit azzal megbíztak, és rendelkezik targoncavezetői jogosítvánnyal!
- Ha a vezető nem tartózkodik a targoncán, a targoncavilláknak teljesen leeresztett állapotban kell lenniük!
- Felemelt villa alatt járni, vagy alatta tartózkodni tilos, függetlenül attól, hogy a targonca terhelve van-e vagy sem!
- Targoncát csak a megengedett súllyal szabad terhelni (a gépen elhelyezett terhelési diagramm alapján), figyelni kell a teher tartó-szerkezet rögzítésére és a tömeg középpontjának központi elhelyezésére!
- Csak biztonságosan elhelyezett terhet szabad targoncával emelni!
- Ha a kezelő a targoncát elhagyja, akkor az indítókulcsot ki kell venni!
- A targoncával más járművet tolni, vontatni, dönteni tilos!
- A targoncával személyt emelni csak személyemelő kosárral szabad!
- Amikor a targoncával munkát végeznek, annak 5 méteres körzetében tartózkodni tilos!

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Az alábbi feladatok hozzásegítik Önt ahhoz, hogy az elsajátított ismereteket minél eredményesebben és rugalmasabban alkalmazni is tudja leendő munkakörében.

1. feladat

Ön egy szupermarketeket működtető kiskereskedelmi üzletlánc áruforgalmi ügyintézője. Azt a feladatot kapja, hogy az alkalmazott mérőeszközök hitelességét és állapotát ellenőrizze, és szükség szerint intézkedjen. Mindenek előtt tájékozódnia kell arról, hogy mit jelent a hitelesítés, és milyen előírások vonatkoznak a mérőeszközök hitelesítésére. Egyúttal az interneten keresnie kell olyan céget, amelyek mérlegek javításával foglalkoznak.

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal honlapján az alábbi információkat találja:

Hitelesíteni azokat a mérőeszközöket kell, amelyekkel joghatással járó mérés történik. Ez alatt az értendő, ha a mérés eredménye az állampolgárok és/vagy jogi személyek jogait vagy jogi érdekeit érinti, különösen, ha a mérési eredményt mennyiség és/vagy minőség tanúsítására – a szolgáltatás és ellenszolgáltatás mértékének megállapítására – vagy hatósági ellenőrzésre és bizonyításra használják fel; továbbá az élet- és egészségvédelem, a környezetvédelem és a vagyonvédelem területén.

A mérésügyi hitelesítés célja annak elbírálása, hogy az eszköz megfelel-e a mérésügyi követelményeknek. A hitelesítési engedély kiadását eredményes típusvizsgálat előzi meg.

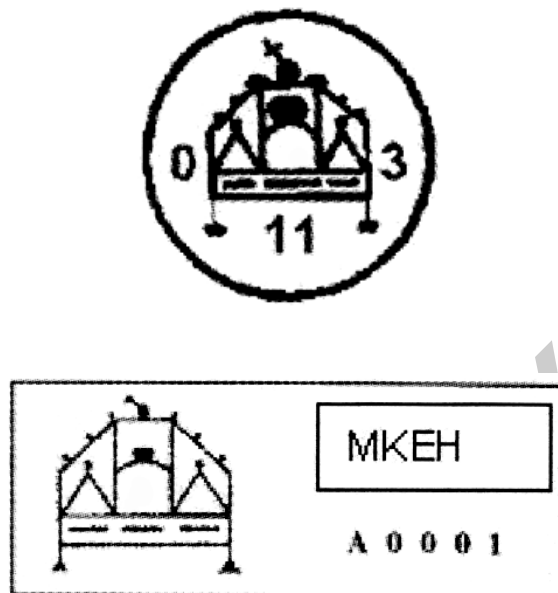
A mérésügyi hitelesítés megkülönböztethető fajtái: az első, az időszakos és a javítás utáni hitelesítés. A hitelesítési engedély megszerzéséről a mérőeszköz előállítójának vagy első belföldi forgalomba hozójának kell gondoskodnia. A hitelesítés tényét az eszközön elhelyezett törvényes tanúsító jel és/vagy hitelesítési bizonyítvány tanúsítja. A hitelesítést tanúsító magyar nemzeti jelek:

- a körbe foglalt Szent Koronát, két oldalán a hitelesítés évének két utolsó számjegyét és alatta középen a hitelesítő egyéni jelölését tartalmazó fémzár (plomba), illetve bélyegző,*
- a fekvő téglalapba zárt Szent Korona, mellette az "MKEH" felirattal és az alatt egyedi azonosító jelöléssel.*

(A korona nélküli matrica nem hitelesítést tanúsító jel, szerepe csupán lezárás, vagy megjelölés.)

A hitelesítés fázisai: annak a megállapítása, hogy a hitelesítendő mérőeszköz az engedélyezett típusnak megfelel-e, méréssel történő vizsgálata annak, hogy a mérőeszköz pontossága megfelel-e a hitelesítési hibahatár követelményének, és a hitelesség tanúsító jellel és/vagy okirattal történő igazolása (tanúsítás).

A hitelesítő fémzár (plomba), valamint a hitelesítő lenyomat (bélyeg) leírása, rajzolata (forrás 127/1991. (X. 9.) kormányrendelet 3. sz. mellékelete – magyarorszag.hu)

A hitelesítés történhet akár az illetékes mérésügyi szerv hivatalában, akár a hitelesítést kérő fél által fenntartott, a mérésügyi szerv által előzetesen elismert hitelesítő laboratóriumban.

A mérésügyi eljárás lefolytatására az a mérésügyi szerv jogosult, amelynek illetékességi területén az ügyfél állandó vagy ideiglenes lakóhelye (székhelye, telephelye) van. Helyhez kötött mérőeszköz esetében az eljárásra a telepítés helye szerint illetékes mérésügyi szerv is jogosult. Engedélyezési és egyes hitelesítési ügyekben a Budapesti Mérésügyi és Műszaki biztonsági Hatóság országos illetékességgel rendelkezik.

Az engedély időbeli és egyéb korlátozásokat tartalmazhat. A hitelesítési engedéllyel rendelkező mérőeszköz típus minden egyes példányát forgalomba hozatala előtt (továbbá korábbi hitelesítésének lejártá, illetve érvénytelenítés, meghibásodás vagy javítás miatti megszűnte után is) hitelesíttetni kell.

A fenti tájékoztatás elolvasása után jogosan merülhetnek fel Önben az alábbi kérdések, amelyekre meg kell keresnie a választ ahhoz, hogy a mérlegek ellenőrzésével kapcsolatos feladatait el tudja végezni! A kérdések megválaszolásához olvassa el figyelmesen – akár többször is – a fenti tájékoztatást, és használja fel a Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal honlapján az e témához feltüntetett aktuális jogszabályt. (2010. elején ez a jogszabály: a mérésügről szóló törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) kormányrendelet). Információk gyűjtéséhez igénybe vehet további forrásokat is (pl. szakirodalom, böngészés az interneten).

1. Biztos, hogy a kiskereskedelmi üzletlánc boltjaiban és központi raktárában kizárólag a mérésügyi szerv által hitelesített mérlegek használhatók? Válaszát indokolja meg!

2. A mérésügyről szóló jogszabály alapján meddig érvényes a kereskedelemben használt mérlegek hitelességi engedélye? Hogyan tudja megállapítani, hogy a boltjaikban és központi raktárukban használt mérlegek hitelesítettek, és hitelességük még nem járt le?

3. Egyik boltjukban két új mérleget szereztek be az elmúlt hónapban. Milyen teendői vannak ennek hitelesítésével kapcsolatban?

4. A központi raktárban az áruk átvételénél használt egyik raktári mérleg meghibásodására utaló jeleket tapasztal az áruátvétellel megbízott munkatárs. Keressen az interneten olyan vállalkozásokat, amelyek javítást vállalnak. Érinti-e és hogyan az egy éve hitelesített mérleg hitelességének érvényességét a javítás. Mi az Ön teendője ezzel kapcsolatban?

5. A mérlegek forgalmazásával és javításával foglalkozó vállalkozások honlapjain talált olyan ajánlatokat, amelyek kalibrált mérlegekre és hőmérőkre, illetve mérlegek, hőmérők kalibrálására vonatkoznak. Ezért tájékozódnia kellett arról, mit jelent a kalibrálás, miben különbözik a hitelesítéstől, és az alábbi megállapításokat gyűjtötte össze különböző forrásokból:

A nem kötelező hitelesítésű mérlegek pontosságának ellenőrzése kalibrálással történik. A kalibrálás azoknak a műveleteknek az összessége, amelyekkel – meghatározott feltételek mellett – megállapítható az összefüggés a mérőműszer vagy a mérőrendszer értékmutatása, illetve a mérték, a hiteles anyagminta által megtestesített vagy használati etalonnal megvalósított érték (a helyes érték) között. A kalibrálás nem hatósági tevékenység!"

A mérlegvizsgálat két fő formáját különböztetjük meg: a hitelesítést és a kalibrálást. A hitelesítést a jogszabály által felhatalmazott mérésügyi szerv a jogszabályban előírt esetekben végzi, míg a kalibrálás az akkreditált vagy nem akkreditált kalibráló laboratóriumok tevékenysége.

A hitelesítés alapja egy követelményrendszer, aminek a mérlegnek meg kell felelnie. Ha a mérleg maradéktalanul teljesíti az előírásokat, akkor a mérleg hiteles, ha nem teljesíti, akkor nem hiteles. A legfontosabb követelmény a hibahatár, amelynél nagyobbak a mérleg hibái nem lehetnek a hitelesítés során. A hitelesítést jogszabály írja elő, és a jogszabály kötelezi a mérésben érdekelt feleket a mérési eredmények elfogadására. A hiteles mérleget úgy kell tekinteni, mintha annak mérési eredményt befolyásoló hibája nem lenne. Ez az előírás teszi lehetővé, hogy az adás-vételt sorozatos mennyiségi kifogások és korrekciók ne akadályozzák. A hitelesítés egyik előfeltétele tehát a jogi szabályozás. A mérlegek hitelesítését a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény, valamint annak végrehajtását szabályozó többször módosított 127/1991. (X. 9) Kormányrendelet és annak 2. számú melléklete szabályozza, míg a mérésügyi szervet a 260/2006 kormányrendelet jelöli ki. A hitelesítés tehát a jog által szabályozott hatósági tevékenység, melyet a kijelölő rendelet szerint az MKEH (Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal) területileg illetékes Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóságainak mértékHITELESÍTŐI végezhetnek. A mérlegeket a jogszabály által előírt esetekben kötelező hitelesíteni és a hitelesítés érvényességi ideje két év.

A sikeres hitelesítést mérésügyi szerv mértékHITELESÍTŐJE által felhelyezett, a jogszabályban megadott hitelesítést tanúsító jel igazolja két évig, ha a hitelesítés során felhelyezett lezáró bélyegek is sértetlenek.

A tanúsító jel mellett a kérelmező kérésére a mérésügyi szerv által kiállított „HITELESÍTÉSI BIZONYÍTVÁNY” is igazolhatja a mérleg hitelességét. A mérleget újra kell hitelesíttetni, ha hitelesítés két éves érvényessége lejárt, vagy ha a mérleget javították vagy a lezáró bélyegzések megsérültek.

A kalibrálás jogilag nem szabályozott tevékenység, mérleget bárki kalibrálhat, a mérőeszköz tulajdonosa is. Egyes nem kötelező hitelesítésű esetekben jogszabály vagy más szabályozás előírhat független fél által elvégzendő kalibrálást.

A kalibrálás egy „látlet”, amelynek adatai a kalibrálás idejére és helyére vonatkoznak. A kalibrálási bizonyítványnak nincs érvényessége, az újrakalibrálás idejét a felhasználónak kell eldöntenie a mérleg tulajdonságainak alapján, pl. a korábbi kalibrálási bizonyítványok adatainak összevetésével.

A kalibrálás egyik célja a minél pontosabb mérés végzése, ezért a kalibrálási bizonyítványban megadott mérési hibák a mérleg használata során figyelembe vehetők. A kalibrálás során tanúsító jel sem kerül felhelyezésre, az egyes kalibráló szervezetek által felhelyezett öntapadó címke csak a kalibráló szervezet azonosítására szolgál. A kalibrálási szolgáltatást végző laboratóriumok között megkülönböztetünk akkreditált és nem akkreditált kalibráló szervezeteket.

Fentiek alapján döntse el, hogy beszerezhetnek-e Önök csak kalibrált, nem hitelesített mérleget? Válaszát indokolja!

6. A hitelesítésről és a kalibrálásról olvasott tájékoztató anyag alapján foglalja össze a két eljárás közötti különbséget munkatársa számára, aki olcsó és jó minőségű, de nem hitelesíthető mérleg megvásárlását javasolja! A megállapításokat sorolja be a hitelesítés vagy a kalibrálás címszó alá!

1. hatósági tevékenység,
2. bárki végezheti,
3. két évig érvényes,
4. nem hatósági tevékenység,
5. csak a mérésügyi szerv végezheti,
6. nincs érvényességi ideje,
7. az ismétlés időpontjáról a mérőeszköz tulajdonosa dönt,
8. kétévente, ill. javítás után meg kell ismételni,
9. adott területen jogszabály írja elő,
10. nem írja elő jogszabály, de alkalmazása javasolt

Hitelesítés	Kalibrálás

7. Véleménye szerint a húsárúk és mélyhűtött termékek minőségi átvételéhez szükséges hőmérőt kell-e hitelesíteni? Nézze meg a mérésügyről szóló hatályos rendelet 2. sz. mellékletét is!

2. feladat

Az Ön cége egy újabb, 800 m² alapterületű elosztó raktár nyitását tervezi. Az áruforgalmi menedzser azzal bízta meg Önt, hogy gyűjtsön ajánlatokat az alábbi gépek beszerzéséhez: elektronikus mérlegek a sajtok, húskészítmények átvételéhez, hőmérő a húskészítmények és mirelit áruk átvételéhez, két- és négykerékű kézikocsik, kézi hidraulikus emelők. Keressen az interneten ilyen gépeket kínáló cégeket, és készítsen főnöke számára egy összeállítást a termékek jellemzőiről és áráról!

3. feladat

Milyen, a hitelesítésre vonatkozó információkat tartalmaznak a mérlegeket kínáló vállalkozások ajánlatai az internetes honlapokon?

4. feladat

Milyen gépeket, eszközöket kell előkészíteni az ásványvizet, a lisztet, sót, cukrot, és a mirelit árukat tartalmazó szállítmány átvételéhez?

Milyen alapvető szabályokat kell betartani ezen eszközök használatánál?

---

5. feladat

Ön felel az áruk átvételének és raktári elhelyezésének előkészítéséért. Ellenőriznie kell a beérkező rakományok mozgatását végző raktári dolgozók ruházatát, külső megjelenését is. Milyen szempontok szerint végezné az ellenőrzést? Indokolja meg, hogy milyen veszélyforrásokat jelent, ha nem tartják be ezeket a szabályokat!

---

6. feladat

Tájékozódjon gyakorlati munkahelyén vagy tanulmányi látogatás keretében, hogy milyen eszközöket, gépeket használnak az áruk átvételénél! Milyen szabályokra ügyelnek ezen eszközök használatánál?

Blank area for writing the answer, containing several horizontal lines and a large watermark reading 'MINTAFELADAT'.

Helyesen válaszolt, ha válaszaiban kitért az alábbiakra:

1. feladatnál:

1. A kereskedelemben használt mérlegeket mindenképpen hitelesíttetni kell, mivel érvényes rájuk a MKEH honlapján olvasott tájékoztató első bekezdése, mely szerint:

"Hitelesíteni azokat a mérőeszközöket kell, amelyekkel joghatással járó mérés történik. Ez alatt az értendő, ha a mérés eredménye az állampolgárok és/vagy jogi személyek jogait vagy jogi érdekeit érinti, különösen, ha a mérési eredményt mennyiség és/vagy minőség tanúsítására – a szolgáltatás és ellenszolgáltatás mértékének megállapítására használják fel."

A kereskedelemben a mérés eredményét a mennyiség, és ennek alapján az ellenérték megállapítására használják fel, ezért azt csak hiteles mérleggel szabad elvégezni. Ezzel összhangban van a mérésügyről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet is, melynek 2. sz. melléklete tartalmazza a kötelező hitelesítésű mérőeszközök között azokat a nem automatikus működésű mérlegeket, amelyek tömeg meghatározására szolgálnak kereskedelmi ügyleteknél, illetve a mért tömeg alapján az ár meghatározására szolgálnak az áruk fogyasztók részére történő előrecsomagolása, illetve egyéb módon történő közvetlen értékesítés során.

2. A mérésügyről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet (127/1991. (X. 9.) 2. sz. melléklete szerint a mérlegek hitelességének érvényessége 2 év. Ellenőrizni kell a mérlegeken a hitelesítést igazoló bélyegzőt, a hitelesítési engedélyt, illetve hitelességi bizonyítványt – az abban feltüntetett érvényességi határidőt.

3. Az olvasott tájékoztatás szerint: "A hitelesítési engedély megszerzéséről a mérőeszköz előállítójának vagy első belföldi forgalomba hozójának kell gondoskodnia. A hitelesítés tényét az eszközön elhelyezett törvényes tanúsító jel és/vagy hitelesítési bizonyítvány tanúsítja". Ez a kormányrendelet azon előírásával összhangban van, mely szerint: "A hitelesítési engedélyben meghatározott feliratoknak a mérőeszközön való feltüntetéséről az első belföldi forgalomba hozó köteles gondoskodni". A két új mérleget valószínűsíthetően hitelesítve szereztek be, hiszen a kereskedelemben használható mérlegeket az előírások szerint a forgalomba hozatal előtt hitelesíttetni kellett, így a hitelesítéssel kapcsolatban Önnek nincs teendője. A forgalmazó cégek ajánlataikban általában ki is térnek arra, hogy a mérleg hitelesíthető, és a hitelesíttetést vállalják.

4. A tájékoztató szerint: "A hitelesítési engedéllyel rendelkező mérőeszköz típus minden egyes példányát forgalomba hozatala előtt (továbbá korábbi hitelesítésének lejártja, illetve érvénytelenítés, meghibásodás vagy javítás miatti megszünte után is) hitelesíttetni kell". Teendő javíttatás esetén: mivel a javítással megszűnik a hitelesítés érvényessége, újra hitelesíttetni kell a mérleget. A javító cégek általában ezzel a szolgáltatással együtt vállalják a javítást.

5. "A nem kötelező hitelesítésű mérlegek pontosságának ellenőrzése kalibrálással történik". Mivel a kereskedelemben kizárólag kötelező hitelesítésű mérlegek használhatók, nem szerezhető be olyan mérleg, amely nem hitelesített, csupán kalibrált.

6.

Hitelesítés	Kalibrálás
hatósági tevékenység	nem hatósági tevékenység
csak a mérésügyi szerv végezheti	bárki végezheti
két évig érvényes	nincs érvényességi ideje
kétévente, ill. javítás után meg kell ismételni	az ismétlés időpontjáról a mérőeszköz tulajdonosa dönt
adott területen jogszabály írja elő	nem írja elő jogszabály, de alkalmazása javasolt

7. A hőmérsékletmérő eszközt nem szükséges hitelesíteni, nem szerepel a rendeletben felsorolt kötelezően hitelesítendő eszközök között. Kalibrálással célszerű a minél pontosabb mérést biztosítani.

2. feladatnál: egyéni gyűjtőmunkával megoldandó, törekedni kell arra, hogy az egyes gépekből ne egy, ugyanakkor ne túl sok ajánlatot mutasson be (hármát-négyet). Az ajánlatok közötti választásnál vegye figyelembe a raktár alapterületét és jellegét.

3. feladatnál: egyéni gyűjtőmunkával megoldandó a feladat. Az ajánlatok általában az alábbiakra is kitérnek:

- A mérleg ára tartalmazza a hitelesítési díjat!
- Hitelesíthető: igen
- Cégünk a MKEH által akkreditált hitelesítő laboratóriumot működtet. A mérleg hitelesítési munkáinkat a MKEH Országos Mérésügyi Szervezet területi képviselőjével együttműködve végezzük. Hitelesítés előtt a mérleget minden esetben szakszerűen átellenőrizzük, szükség esetén javítjuk.
- A javítás után elvégezzük a mérleg hitelesítését az OMH hitelesítőjével.
- Teljes körű (MKEH) mérleghitelesítés, ügyműködés
- A hitelesítési eljárást teljes körűen megszervezzük és lebonyolítjuk!

4. feladatnál: az ásványvizet, a lisztet, sót, cukrot, és a mirelit árukat tartalmazó szállítmány átvételéhez kézikocsit, hidraulikus emelőt, göngyölegbontó eszközöket, a készletnyilvántartásba vételhez szükséges eszközt, hőmérsékletmérő eszközt kell előkészíteni. Ezen eszközök használati szabályait helyesen fogalmazta meg, ha az információtartalomban szereplő szabályok közül minél többet felidézett.

5. feladatnál:

- Ékszerek használata tilos (gyűrű, karkötő, nyaklánc, egyéb ékszer)!
- Mobiltelefon, zenelejátszót nyakba akasztva használni tilos!
- Lógó ujjú ruházat, kigombolt munkaruha használata tilos!
- Zárt, lapos lábbelit kell viselni!
- Csak szemmagasságig érő terhet szabad vinni!

Ezeket az előírásokat azért fontos betartani, mert az ékszer, a nyakba akasztott mobiltelefon, a ruha beleakadhat a rakományba vagy a berendezésbe, gépbe. A zárt, lapos lábbeli csökkenti az elcsúszás veszélyét, védi a lábat az esetleges sérülésektől. A teher mögül ki kell látni, ez is csökkenti a balesetveszélyt.

6. feladatnál: egyéni megfigyelés szükséges.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Ön egy nagykereskedelemmel foglalkozó cég kereskedelmi ügyintézője. Saját telephelyükön kell átadni a megrendelő kiskereskedelmi vállalat képviselőjének az alábbi termékeket:

- Pamut ágyneműgarnitúra 400 db, szállítói csomagolás: kartondoboz (20 db/doboz)
- Tollpaplan 60 db, szállítói csomagolás: fólia (5 db/csomag)
- Frottír fürdőlepedő 200 db, szállítói csomagolás: kartondoboz (20db/doboz)

Milyen eszközöket, gépeket kell előkészíteni ahhoz, hogy a szállítmánynak a megrendelő számára történő átadása, a szállító járműre történő felrakása a lehető leggyorsabb legyen? Milyen alapvető szabályokat kell betartani ezen eszközök használatánál?

2. feladat

Ön egy kiskereskedelmi üzletlánc kereskedelmi ügyintézője. Egyik szállító partnerük az alábbi szállítmányt hozza a megrendelés visszaigazolása alapján:

- 10 kg sertés párizsi, szállítói csomagolás: műanyag láda
- 20 kg Turista szalámi, szállítói csomagolás: műanyag láda
- 25 kg Kolozsvári szalonna, szállítói csomagolás: műanyag láda
- 20 kg tepertő, szállítói csomagolás: műanyag láda

Milyen eszközöket, gépeket kell előkészíteni a szállítmány fogadásához és zökkenőmentes átvételéhez? Milyen szabályokra kell ügyelni ezen eszközök használatánál?

3. feladat

Önt azzal bízta meg felettese, hogy ellenőriztesse a boltvezetővel a bolti mérlegeket, valamint a kézi kocsik állapotát! Milyen szempontokat határozna meg az ellenőrzéshez?

4. feladat

Kereskedelmi ügyintézőként Önnek kell a mérlegek hitelességének lejárátát figyelemmel kísérni, és gondoskodni a hitelesítésről. Milyen előírásokat kell ehhez figyelembe vennie?

5. feladat

Milyen következményei lehetnek annak, ha az áru fogadásához nem biztosítják a megfelelő eszközöket?

MUNKANYELVI

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Árumozgató eszközöket – például kétkerekű kézikocsit, négykerekű kézikocsit kell előkészíteni. Átadhatjuk egységgrakományként is az árut rolli kocsin vagy raklapon. Amennyiben raklapokon tároltuk és adjuk át a termékeket, akkor hidraulikus emelővillás targoncát kell biztosítani.

A kétkerekű kézikocsi használatának szabályai:

- A kézikocsit az erre kialakított kézi fogantyúnál kell fogni!
- Rámpán lefelé közlekedéskor a kézikocsinak mindig a kocsit mozgató személy előtt kell lennie!
- Mindig a haladási irány felé kell néznie a kocsit mozgató személynek!

A négykerekű kézikocsi használatának szabályai:

- A szállított árut a rakterületen úgy kell elhelyezni, hogy ne csússzanak el, ne essenek le!
- A kézikocsit csak tolni szabad!

A rolli kocsi használatának szabályai:

- Sérült kerekű kocsival tilos az árumozgatás!
- A rakomány elcsúszása esetén, ami a kocsi feldőlését okozhatja, az árut azonnal le kell szedni!
- A kocsit húzni szigorúan tilos!
- A kocsit csípő- és derékmagasság között kell tolni!
- Kocsi mozgatásakor a dolgozónak zárt cipőt kell viselnie.
- A kocsi lepakolása mindig fentről történjen. Akkor sem szabad az árut középről kezdve leszedni, ha a kocsin választó lap van, mert ha a kocsi alja könnyebb, mint a teteje, akkor könnyen kibillen az egyensúlyából, borulékonyá válik.

A hidraulikus emelő („béka”) használatának szabályai:

- Csak húzva szabad mozgatni!
- Csak ép és hibátlan raklap és gép használható!
- Egyszerre csak 1 db raklap emelhető és húzható!

2. feladat

A húskészítmények átvételéhez szükség van mérlegre, hőmérsékletmérő eszközre, árumozgató eszközökre (pl. kétkerekű vagy négykerekű kézikocsira).

A mérleg használatának szabályai:

- Csak hitelesített mérleg használható!
- Tárázni kell mérés előtt!

- Szilárd, vízszintes felületen kell elhelyezni a mérleget, és vízszintbe kell állítani!
- Mérés után az árut le kell venni a mérlegről!
A tárazás ez esetben azt jelenti, hogy a láda súlyát be kell állítani, majd "nullázni" kell a mérleget.
A kézikocsik használatának szabályait lásd az 1. feladatnál!

3. feladat

Szemponatok a mérlegek ellenőrzéséhez: a hitelesítést igazoló jel sértetlen-e, meddig érvényes a hitelesítés, működőképes, sérülésmentes-e a mérleg.

Szemponatok a kézikocsik állapotának ellenőrzéséhez: kerekei épek és sérülésmentesek-e, és rakodófelülete ép és stabil-e.

4. feladat

A mérlegek hitelesítésére vonatkozó főbb előírások:

A kereskedelemben csak hitelesített mérlegek használhatók. A mérlegek hitelesítésének lejáratát 2 év. A sikeres hitelesítést a mérésügyi szerv mérték-hitelesítője által felhelyezett, hitelesítést tanúsító jel igazolja a hitelesítési bizonyítványban megadott ideig, ha a hitelesítés során felhelyezett lezáró bélyegek is sértetlenek. A tanúsító jel leírását a mérésügyről szóló törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) kormányrendelet 3. sz. melléklete tartalmazza. A mérleget újra kell hitelesíttetni, ha hitelesítés érvényessége lejárt, vagy ha a mérleget javították, vagy a lezáró bélyegzések megsérültek.

5. feladat

Ha nem biztosítják a megfelelő eszközöket, ez akadályozhatja a szállítmány gyors lerakását és átvételét, eltorlaszolhatja a beérkező áruval a közlekedő és szállítási útvonalakat, és ez akadályozza az áruk mozgatását, baleseti veszélyforrást jelenthet. Ha az áruk mérésére és minőségének ellenőrzésére szolgáló eszközök hibásak, pontatlanok, ez nézeteltérést okozhat a szállítóval, ami ronthatja az üzleti kapcsolatot. Ha az eszközök nem tiszták, szennyezhetik az árut, ez pedig minőségük romlását, értékük csökkenését eredményezheti, a csomagolatlan élelmiszerek esetében még egészségkárosodást is okozhat a fogyasztóknál, ami anyagi és erkölcsi veszteséget is jelent a vállalkozásnak. Ha hibás az árumozgató eszköz, és fel- vagy leborul a szállítmány, ez az áru jelentékeny károsodását okozhatja.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Alapozó kereskedelmi ismeretek és gyakorlatok, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Kft., Budapest, 2006.

A mérésügyről szóló 1991. évi XLV. Törvény

A mérésügyről szóló törvény végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) Kormányrendelet

AJÁNLOTT IRODALOM

Interneten található aktuális anyagok az anyagmozgató eszközök, mérlegek, vonalkód-olvasó készülékek jellemzőiről, használatáról, a mérlegek hitelesítésének módjáról

A kereskedelmi egységekben használt eszközök használati-kezelési útmutatói

A kereskedelmi egységek munkavédelmi szabályzatai

A(z) 0067-06 modul 017-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
55 345 02 0010 55 01	Logisztikai műszaki menedzserasszisztens
55 345 02 0010 55 02	Terméktervező műszaki menedzserasszisztens
52 341 04 1000 00 00	Kereskedelmi ügyintéző

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

15 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató